

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใกล้เคียงข้อพิพาทคดีสิ่งแวดล้อมในศาลปกครอง
ชื่อและนามสกุล นางวรินทร์ ชยวิทโด
วิชาเอก กฎหมายมหาชน
สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์มาลี สุรเชษฐ
2. อาจารย์ ดร. ประพนธ์ คล้ายสุบรรณ

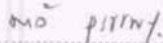
วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร. ประพนธ์ ทรัพย์แสง)

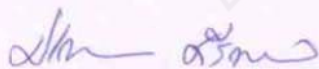
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์มาลี สุรเชษฐ)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร. ประพนธ์ คล้ายสุบรรณ)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพล)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การไต่เถียงข้อพิพาทคดีสิ่งแวดล้อมในศาลปกครอง

ผู้วิจัย นางวรินทร์ ชยวัฑฒ์ รหัสนักศึกษา 2524005911 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์มาลี สุรเชษฐ (2) อาจารย์ ดร. ประพจน์ คล้ายสุบรรณ

ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาในเรื่องดังต่อไปนี้คือ 1. ความสำคัญและสภาพปัญหาของการฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในศาลปกครอง 2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาท ด้านสิ่งแวดล้อม ความยุติธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชน 3. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไต่เถียงข้อพิพาทในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย และต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมัน และประเทศญี่ปุ่น 4. วิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายของการนำการไต่เถียงข้อพิพาทคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาใช้ในศาลปกครอง และ 5. เพื่อค้นคว้าหามาตรการที่เหมาะสมมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อนำการไต่เถียงข้อพิพาทมาใช้ในคดีสิ่งแวดล้อมของศาลปกครอง

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยทางกฎหมายในเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารต่างๆ ดังเช่น บทบัญญัติของกฎหมาย หนังสือ ตำรา บทความ คำพิพากษาของศาลปกครอง รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่า ในปัจจุบันศาลปกครองใช้วิธีพิจารณาคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับคดีปกครองอื่น ซึ่งยังไม่มีบทบัญญัติให้มีการไต่เถียงข้อพิพาทได้ ผู้ศึกษาขอเสนอให้ยกเลิกความในมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “การดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับการฟ้อง การร้องสอด การเรียกบุคคลหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดี การดำเนินกระบวนการพิจารณาการรับฟังพยานหลักฐาน การไต่เถียงข้อพิพาท และการพิพากษาคดีปกครอง นอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด” และ เพิ่มมาตรา 60/1 ความว่า “ ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้น หากตุลาการศาลปกครองเห็นสมควรหรือคู่กรณีร้องขอให้มีการไต่เถียงข้อพิพาท ให้ศาลดำเนินการให้เป็นไปตามนั้น”

คำสำคัญ การไต่เถียงข้อพิพาท คดีสิ่งแวดล้อมของศาลปกครอง

Thesis title: Environmental-Case-Related Mediation in Administrative Court
Researcher: Mrs. Varinthorn Chayawatto; **ID:** 2524005911; **Degree:** Master of Laws;
Thesis advisors: (1) Malee Surachet, Associate Professor; (2) Dr. Prapoj Klaisupan; **Academic year:** 2012

Abstract

The thesis: 1) studied importance and problems of environment-case-related prosecution in administrative court; 2) studied concepts and theories of environmental dispute settlement, justice and public involvement; 3) studied mediation measures of environmental cases in Thailand and foreign countries such as France, Germany and Japan; 4) analyzed legal problems of dispute settlement of administrative cases; and 5) did research on measures suitable for solving problems of dispute settlement in administrative court.

In this qualitative research, documents such as Thai and foreign provisions of the laws, books, textbooks, articles and judgments of the Administrative Court were studied.

It was found that at present, the Administrative Court applied the same prosecuting methods in environmental cases as in other kinds of cases without the mediation provision. The researcher suggested replacement of Section 44 of the Court and Administrative Court Procedure Act, B.E. 2542 with “any actions in connection with the filing of a case including the summoning of a person, administrative agency or State official to become a party to a case, the proceedings, the hearing of evidence, mediation and the adjudication of an administrative case other than those already provided in this Act shall be in accordance with the rules and procedure prescribed by the rule of the general assembly of judges of The Supreme Administrative Court”. In addition, “During the proceedings if an administrative judge or the parties agreed to request a mediation, a court shall act accordingly”, should be added in Section 60/1.

Keywords: Mediation, Environmental Cases of the Administrative Court

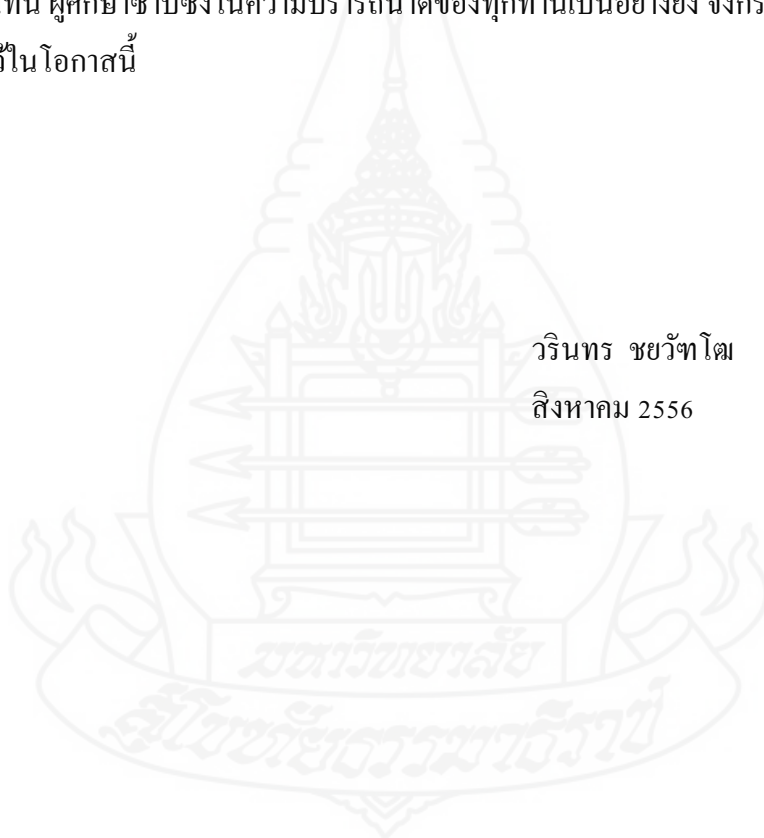
กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาสองท่าน คือรองศาสตราจารย์มาลี สุรเชษฐและดร.ประพนธ์ คล้ายสุบรรณในการแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ผู้ศึกษายังได้รับการช่วยเหลือและกำลังใจจากคุณแม่ นายณัฐวุฒิ ชยวัฑโฒ สามี นางสาวชยพฐ ชยวัฑโฒบุตรสาว และเพื่อนๆ ตลอดจนบุคคลอื่นๆ ที่ผู้ศึกษาไม่สามารถกล่าวได้หมดในที่นี้ ผู้ศึกษาซาบซึ้งในความปรารถนาดีของทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณและขอบคุณไว้ในโอกาสนี้

วรินทร์ ชยวัฑโฒ

สิงหาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์.....	8
3. สมมติฐานการศึกษา.....	8
4. ขอบเขตของการศึกษา.....	9
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
6. ระเบียบวิธีวิจัย.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาททางสิ่งแวดล้อม.....	11
1.1 ลักษณะของข้อพิพาททางสิ่งแวดล้อม.....	13
1.2 วัตถุประสงค์ของการระงับข้อพิพาททางสิ่งแวดล้อม.....	16
1.3 คุณสมบัติของการระงับข้อพิพาททางสิ่งแวดล้อมที่ดี.....	17
1.4 วิธีการระงับข้อพิพาททางสิ่งแวดล้อม.....	19
1) การระงับข้อพิพาทเชิงบังคับ.....	20
2) การระงับข้อพิพาททางเลือก.....	22
2. แนวคิดและทฤษฎีด้านสิ่งแวดล้อม.....	29
2.1 สิทธิในสิ่งแวดล้อม.....	30
1) ความหมาย.....	30
2) แนวคิดเรื่องสิทธิในสิ่งแวดล้อม.....	33
3) ทฤษฎีสิทธิในสิ่งแวดล้อม.....	35
2.2 สิทธิในสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายไทย.....	36
1) สิทธิในสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.....	37
2) สิทธิในสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทย.....	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3) หน้าที่ของประชาชนตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมของไทย.....	48
2.3 สิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี.....	48
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับผู้เสียหายในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	49
3. หลักการดำเนินคดีแทนผู้เสียหายจำนวนมาก.....	55
4.แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยความยุติธรรม.....	56
5. แนวคิดและหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	59
6. หลักการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ.....	60
บทที่ 3 การระงับข้อพิพาทในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	63
1.การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	63
1.1 ความหมายของคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	63
1.2 สิทธิและเงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	66
1.3 คดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลปกครอง.....	75
1) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย.....	75
2) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร.....	76
3) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามกฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร.....	77
4) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง.....	79
5) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด.....	79

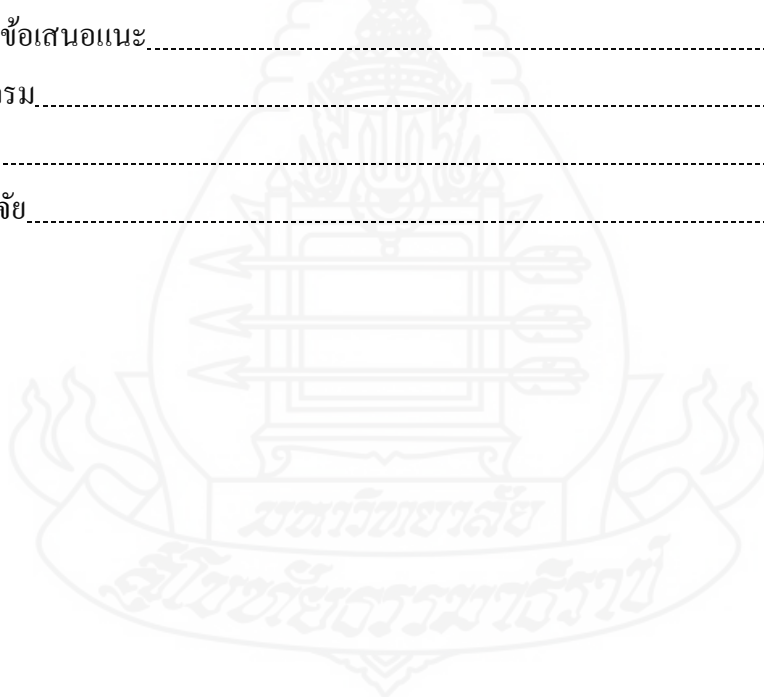
สารบัญ (ต่อ)

หน้า

6) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง.....	80
7) คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของพระราชกฤษฎีกาหรือกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรี หรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองสูงสุดตามมาตรา 11 (2).....	80
1.4 วิธีพิจารณาคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของศาลปกครอง.....	81
1) ลักษณะทั่วไปของวิธีพิจารณาคดีปกครอง.....	81
2) ขั้นตอนในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	82
2.การไต่ถามข้อพิพาทคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	91
2.1 ความหมายและองค์ประกอบของการไต่ถามข้อพิพาท.....	93
2.2 ประเภทของการไต่ถามข้อพิพาท.....	94
2.3 ประโยชน์ของการไต่ถามข้อพิพาท.....	94
2.4 ข้อเปรียบเทียบระหว่างการพิจารณาคดีและการไต่ถามข้อพิพาท.....	95
2.5 การไต่ถามข้อพิพาทคดีสิ่งแวดล้อมทางแพ่งในศาลยุติธรรม.....	97
1) ความหมายของคดีสิ่งแวดล้อมและผู้มีสิทธิฟ้องคดี.....	97
2) การเข้าสู่กระบวนการไต่ถามข้อพิพาทคดีสิ่งแวดล้อมในศาล.....	98
3) กระบวนการไต่ถามข้อพิพาทคดีสิ่งแวดล้อม.....	98
4) ผู้ทำหน้าที่ไต่ถามข้อพิพาท.....	99
5) การสิ้นสุดแห่งกระบวนการไต่ถามข้อพิพาท.....	100
บทที่ 4 การไต่ถามข้อพิพาทคดีสิ่งแวดล้อมในศาลต่างประเทศและบทวิเคราะห์	
การนำการไต่ถามมาใช้ในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	103
1.การไต่ถามข้อพิพาทคดีสิ่งแวดล้อมของประเทศฝรั่งเศส.....	103
1.1 ระบบศาลและโครงสร้างของศาล.....	104
1.2 เขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม.....	106
1.3 การไต่ถามข้อพิพาทในคดีปกครองของประเทศฝรั่งเศส.....	111
2. การไต่ถามข้อพิพาทคดีสิ่งแวดล้อมของประเทศเยอรมัน.....	112

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.1 ระบบศาลและโครงสร้างของศาล.....	113
2.2 เขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม.....	115
2.3 การไต่ถามข้อพิพาทในคดีปกครองของประเทศเยอรมัน.....	116
3. การระงับข้อพิพาททางเลือกคดีสิ่งแวดล้อมของประเทศญี่ปุ่น.....	121
4. บทวิเคราะห์การนำการไต่ถามมาใช้ในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	126
4.1 วิเคราะห์การระงับข้อพิพาทคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในศาลปกครอง....	126
4.2 วิเคราะห์การนำการไต่ถามมาใช้ในคดีปกครองเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม.....	129
บทที่ ๖ บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	136
1. บทสรุป.....	138
2. ข้อเสนอแนะ.....	141
บรรณานุกรม.....	144
ภาคผนวก.....	151
ประวัติผู้วิจัย.....	153

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 รายงานจำนวนคดีแพ่งและอาญาที่เข้าสู่การไกล่เกลี่ยและจำนวนคดีที่ไกล่เกลี่ยสำเร็จ กลุ่มศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักรประจำปี พ.ศ. 2555.....	6
---	---

